

**Bill Bryson:
Kratka zgodovina
skoraj vsega (A
Short History of
Nearly Everything)**

Prevod: Mirjam Galičič

Ljubljana: Mladinska
knjiga, 2005.

Bill Bryson je zaslovel kot avtor humorističnih potopisov in poljudnih jezikoslovnih del. Bralcem se je izjemno priljubil njegov duhovit in lahкотen način pripovedovanja in mnoge njegove knjige so postale mednarodne prodajne uspešnice. V *Kratki zgodovini skoraj vsega* se je prvič podal na področje znanosti. Po lastnih besedah je zrasel v prepričanju, da je znanost izjemno dolgočasna (za kar krivi tako učitelje kot tudi učbenike, ki jim ni uspelo v njem zbuditi želje po znanju), obenem pa je ves čas po malem sumil, da bi bilo lahko drugače. Tako ga je že kot uveljavljenega pisca na dolgem letu prek Tihiga oceana prešinilo, kako malo pravzaprav ve o svetu, ki nas obdaja. Takrat ga je zgrabila »nehotena, a trdovratna nuja«, da bi se o njem poučil. Odločil se je del svojega življenja posvetiti branju knjig in iskanju »zavzetih, potrpežljivih strokovnjakov, ki bodo pripravljeni odgovarjati na množico izjemno butastih vprašanj«. Raziskave in zbiranje materiala za knjigo so mu vzele tri leta, nagrajen pa je bil z mednarodnim uspehom knjige

(prevedena je bila v 33 jezikov), ki so jo dobro sprejeli tako kritiki in bralci kot tudi znanstveni krogi. Ob izidu je prejela prestižno nagrado Aventis (*Royal Society Prize for Science Books*, takrat imenovana *Aventis Prize for Science Books*) za najboljšo poljudnoznanstveno knjigo, leto pozneje pa še nagrado Evropske zveze za najboljšo delo na področju popularizacije znanosti.

Bryson se v svojem delu sprehodi po zgodovini velikih odkritjih na področjih fizike, geologije, kvantne fizike, astronomije, botanike, zoologije, mikrobiologije in genetike, dotakne se tudi nekaterih ekoloških problemov. Njegovo pisanje se odlikuje po tem, da vsekozi uspe ohraniti zanimanje bralca in ga obenem celo zabavati, kar je verjetno marsikomu ob naštetih temah nepredstavljivo. Posebnost Brysonovega pisanja je v tem, da zna kompleksna in nepoučenemu bralcu težko razumljiva dejstva predstaviti na razumljiv in zanimiv način, ne da bi pri tem zašel v pretirano poenostavljanje ali netočnost. Težko bi našli primernejši vodnik po znanosti, saj se avtorjeva radovednost in navdušenje hitro izkazeta za zelo nalezljiva.

Knjiga ima svojevrsten čar, saj Bryson ne opisuje le znanstvenih dognanj in (trenutno) uveljavljenih teorij, temveč se z enako mero zanimanja posveča zgodbam o samih odkritjih in o znanstvenikih, ki so se

do njih dokopali. Predstavi nam široko paleto ljudi, ki so krojili zgodovino znanosti, do svojih dognanj pa velikokrat prišli na zelo nenavadne načine. Tako se pred bralcem razgrinja zgodba za zgodbo; nekatere nam izvabijo smeh, nad drugimi se zgražamo, pri tretjih sočustvujemo. Znanstveniki namreč niso (in niso nikoli bili) imuni proti zavisti in tekmovalnosti, bolnim ambicijam, včasih podlosti in celo obsedenosti, pogosto pa ekscentričnosti in čudaškosti. Med sprehodom po zgodovini največjih odkritij spoznavamo glavne akterje - od Newtona prek Darwina do Cricka in Watsona, ki sta zaslovela z odkritjem strukture DNK. Avtor ne pozabi na spregledane znanstvenike, nekatere le malo prepozne s svojimi odkritji, druge opeharjene za priznanje svojih zaslug. V tej pisani zbirki najdemo ljudi, ki so bili kljub genialnemu umu povsem nebogljeni, medtem ko so bili drugi nadarjeni oportunisti in manipulatorji; nekateri so bili strastno predani znanosti, druge je bolj gnala želja po slavi in denarju. Vendar avtor v želji zabavati bralca ne podleže skušnjavi, da bi izpostavil le najbolj »pikantne« zgodbe. V knjigi najdemo tudi primere neomajnega poštenja, požrtvovalnosti, zglednega sodelovanja in nesebične pomoči med znanstveniki. Kakor so nekatera odkritja sad naključja ali celo kraje, so druga posledica dolgoletne

ga predanega dela, česar avtor ne spregleda.

Rdeča nit knjige je poskus razumeti, kaj vse se je zgodilo od Velikega poka do zametkov sodobne civilizacije, na več mestih pa je izpostavljena (ne)verjetnost obstoja življenja na Zemlji. Avtorja samo dejstvo človekovega obstoja fascinira in približa se mu z mnogih vidikov: verjetnost za obstoj planeta, ki omogoča nastanek življenja, verjetnost ravno pravnih razmer, ki omogočajo razvoj ravno take oblike življenja, verjetnost za nastanek ravno takega človeka z ravno tako kombinacijo genov ... V njegovem razmišljanju ni pretirane sen-

timentalnosti (v isti sapi se opomni, da je pogled z drugega zornega kota mnogo manj romantičen - namreč, da se je življenje pač prilagodilo obstoječim možnostim), v bralcu želi zgolj vzbuditi hvaležnost za lasten obstoj in ga ozavestiti o nevarnosti, ki jo ljudje predstavljamo za planet in celo za obstoj lastne vrste. Na več mestih se ustavi ob boleče malomarnem in objestnem človekovem ravnanju z lastnim planetom in z življenjskimi vrstami, s katerimi ga deli. Vendar v misli, da se je človek šele dobro začel zavedati možnosti, da lahko s svojim ravnanjem naredi svet lepši, začutimo avtorjev optimizem in

morda tudi enega od povodov za nastanek knjige.

Dragocena Brysonova lastnost je, da v svojem pisanju ne daje prostora nobeni ideologiji. Dejstva podaja z dobršno mero duhovitosti in dobrohotnosti, tudi kritičnosti, nikoli pa posmehljivosti ali nastrojenosti. Ne vsiljuje lastnega prepričanja kot nekateri drugi priljubljeni poljudnoznanstveni pisarji, ki v svojem malikovanju znanosti vzvišeno in militantno nasprotujejo kakršnikoli religiji. Knjigo zaključí z mislijo: "Bili smo izbrani, od usode ali od božje previdnosti ...".

Ajda Kristina Vučajnik

Christoph Steidl Porenta je bil rojen leta 1965 v Münchnu. Ustvarjalno pot zlatarja in srebrokovača je začel razmeroma pozno. Sprva se je izučil za industrijskega mehanika, vmes nekaj časa prodajal orodje za zlatarje in srebrokovače, nato pa krajši čas obiskoval trgovsko šolo. Pri triindvajsetih letih je obiskal razstavo priznanega zlatarskega umetnika Reneja Laliqua in se na mah odločil, da želi svoje življenje posvetiti oblikovanju zlahtnih kovin. V uk ga je vzel mojster v benediktinskem samostanu v Würzburgu. Zlatarski izpit je opravil leta 1991, leto pozneje še srebrokovaškega.

V Slovenijo ga je pripeljala ljubezen. Letos teče petnajsto leto, odkar dela v Ljubljani kot samostojni oblikovalec na področju zlatarstva, srebrokovaštva in restavratorstva. Sodeluje z vrsto muzejev in galerij, razstavlja v uglednih ustanovah v Sloveniji in v tujini.

Z ženo in štiriletno hčerko živi na Gorenjskem.